

מצורע

בעל ראי' אחת האט אן אנדער דין —
„ומהו תורתו“ (פון דעם „בעל ראי'
אחת“) — „הרי הוא כבעל קרי“.

(ב) „והזב את זובו“ מיינט „בעל שתי
ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפור-
רשת למעלה“.

ב. מען דארף אבער פארשטיין: דער
פירוש — אז די צוויי סוגים (אין די
צוויי פסוקים דא) זיינען „בעל ראי'
אחת“ און „בעל שתי ראיות ובעל שלש
ראיות“ — האט כו"כ שוועריקייטן בדרך
הפשט⁸, ווייל:

(א) פארוואס שטייט די „תורה“ פון
בעל ראי' אחת ערשט בסיום הסדרה,
נאך אלע אנדערע סוגים (און נאכן
פסוק⁹ „והזרתם את בני מטומאתם גוי“) —
און ניט פריער, ביי די דינים פון זב
אדער בעל קרי¹⁰ (ובפרט אז ער איז דאך

א. נאך די פרשיות וועגן די דינים
פון: זבי, איש כי תצא ממנו שכבת זרע¹¹,
נדה¹², און זבה¹³ — איז די תורה מסיים
(בסוף הסדרה): „זאת תורת הזב ואשר
תצא ממנו שכבת זרע גוי והדהו בנדתה
והזב את זובו לזכר ולנקבה גוי“.

איז רש"י אויף דעם מפרש: „זאת
תורת הזב, בעל ראי' אחת ומהו תורתו.
ואשר תצא ממנו שכבת זרע, הרי הוא
כבעל קרי טמא טומאת ערב. והזב את
זובו, בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות
שתורתן מפורשת למעלה“.

לערנען מפרשים¹⁴, אז רש"י הכרח
צו לערנען אז „זאת תורת הזב“ מיינט
(ניט די „תורת הזב“ וועגן וועלכער עס
רעדט זיך פריער אין פרשה, נאר) „בעל
ראי' אחת“, וואס „תורתו“ ווערט ערשט
געזאגט אין פסוק דא („ומהו תורתו,
ואשר תצא ממנו שכבת זרע“) — איז פון
דעם וואס די תורה חזרט איבער נאך-
אמאל (אין דעם פסוק שלאח¹⁵) — „והזב
את זובו (לזכר)“.

דעריבער לערנט רש"י אז די צוויי
פסוקים — „זאת תורת הזב“ און „הזב
את זובו“ — ריידן וועגן צוויי סוגים:

(א) „זאת תורת הזב“ רעדט וועגן „בעל
ראי' אחת“, און דאס וואס דער פסוק
טיילט עס אויס פון זב בכלל, איז ווייל

(7) כפרשי' לעיל (טו, ג) מ'מדרשו'. וראה
בארוכה לקמן בפנים.

(8) אף שלאידך — לפי פרשי' יומתק זה שהפסוק
(לב) מסיים „לטמאה בה“ — שלכאורה תיבות אלו
מיתרות —

כי כוונת הפסוק היא לפרש תורת הזב, שהוא טמא
(„לטמאה בה“) כמו „ואשר תצא ממנו גוי“ (אבל —
רש"י לא העתיק תיבות אלו בפירושו (אף שמסיים
פירושו „טמא טומאת ערב“), ומשמע שאין זו הוכחת
רש"י לפירושו).

(9) טו, לא.

(10) וגם: מסתימת לשון רש"י „ומהו תורתו.
ואשר תצא ממנו גוי“ משמע, שכונת רש"י היא (לא
להקיש זב לואשר תצא ממנו גוי — כמ"ש במפרשי
רש"י ותויכ כאן — כ"א) שה"ואיז" ד"ואשר תצא
ממנו גוי" הוא כמו „ואיז הביאור“ (ראה רש"י שמיני
י, ט וברא"ם שם. שיחת ש"פ שמיני תשמ"א), שאינו
גלאטיק כי"כ בפשט"ם. ובפרט בנדודי, שבפסוק
שלאח"ז נמנו עוד סוגים (בהמשך לפסוק זה), והוא"ז
בהם היו ואיז המוסיף.

(1) פרשתנו טו, ב ואילך.

(2) שם, טז ואילך.

(3) שם, יט ואילך.

(4) שם, כה ואילך.

(5) ראה רא"ם, ט' וזכרון ובאר יצחק כאן. וראה

קרובן אהרן לתיכ"א כאן.

(6) ופירושי רש"י על ב' הפסוקים הם המשך

צוויי סוגים זיינען „בעל ראי' אחת" און „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות" — ער האט געדארפט לערנען אז „זאת תורת גו" איז בלויז א סך-הכל פון פריער, און „זאת תורת הזב" מיינט „בעל שתי ראיות" און „והזב את זוכו" — „בעל שלש ראיות"¹¹, ווי רש"י האט שוין פריער געבראכט (אין תחלת פרשת זכ¹²) אז זיי זיינען מחולקים צווישן זיך: „שתים לטומאה והשלישית מוזיקתו לקרבן".

[און דאס וואס די תורה שטעלט דעם פרט פון זב בעל שלש ראיות (ניט במקומו — פאר „ואשר תצא ממנו גו" — נאר) צוזאמען מיט א זבה, קען מען פארענטפערן, אז דאס איז ווייל נאר די צוויי האבן דעם דין מיוחד (וואס טיילט זיי אויס פון די אלע אנדערע סוגים דא)¹³, אז זיי דארפן האבן א קרבן¹⁴ (לכפר אויף דער טומאת הזיבה)].

ג. לכאורה וואלט מען געקענט ענטפערן, אז רש"י ארט דא דער כפל הלשון — „והזב את זוכו" (ניט ווי אין פריערדיקן פסוק „זאת תורת הזב" וואו דער לשון זב שטייט בלויז איין מאל). און פון דעם נעמט רש"י, אז דער פסוק איז דא מרמז אויף צוויי סוגים אין „זב".

13) ולהעיר, שלגירסת הרא"ם וגורא בתריכ כאן, הפסוק „זאת תורת הזב" קאי (גם) על בעל שתי ראיות, וגוהוב את זוכו (רק) על בעל שלש ראיות [ומ"ש בגורא דזה שרשי לא כתב כן הוא מפני שפירש הפשט] — הרי מסיים שזהו מפני ש, לפי פשוטו (ד) זאת תורת הזב איירי בבעל ראי' אחת¹⁵].

14) טו, ג.

15) ע"ד זה שהדין ד, ולאיש אשר ישכב עם טמאה נפרט כאן בפ' ושלם במקומו. וראה לקמן הערה 20.

16) טו, יד-טו, שם, כט-ל.

אויך א בעל ראי' אחת, און — ס'קען דאך ניט זיין „שתי ראיות" סיידן ס'געווען פריער „ראי' אחת"?

ב) לפ"ז קומט אויס, אז מ'דארף מחלק זיין די ווערטער „זאת תורת" לצדדין¹⁶: בשייכות צו „(תורת) הזב" מיינט עס — דאס פאלגנדע, וואס קומט שפעטער, איז „תורת הזב": און בשייכות צו „והזב" בנדתה והזב את זוכו גו" מיינט „זאת תורת" — דאס געזאגטע פריער (המפורשת למעלה)!]

ג) לפ"ז איז דער סיום, דער סך-הכל פון די פריערדיקע פרשיות אינגאנצן ניט לויטן סדר אין וועלכן זיי שטייען: פרשת זב איז געקומען פאר „איש כי תצא ממנו שכבת זרע" און נדה, און דא שטייט „והזב את זוכו" (וואס לויט רש"י מיינט עס דער זב וואס תורתו „מפורשת למעלה") נאך „והזב בנדתה" —

איז ניט מובן: הלמאי לערנט רש"י (וואס איז פשוטו של מקרא¹⁷) אז די

11) ראה ס' זכרון כאן.

12) שמזה מובן שאין לומר שרשי כותב זה מפני שכן הוא בתריכ כאן — כי הלימוד בתריכ [שבפסוק הוקש זב בין לבעל קרי ובין לזוה בנדתה כו'] — ראה רבינו הלל וקרוב אחרו שם. מפרשי רש"י כאן] הוא ע"ד הדרש (ובפרט שרשי משנה מלשון התריכ כאן — ראה רא"ם וגורא כאן. וראה לקמן סעיף ח ואילך).

ברשי פסחים (סז, ריש ע"ב) דפסוק „זאת תורת הזב" איירי בבעל ראי' אחת „דלא מנה ב' בהאי קרא אלא חדא זיבה דאזלינן בתר מנינא דקרא כדאמרינן במגילה (ח, א) מנה הכתוב שתיים וקראו טמא כו" — והרי רש"י הביא לעיל (טו, ג) דרשה זו (כדלקמן סעיף ג).

אבל קשה לומר שזהו ג"כ הכרחו של רש"י כאן בפירושו ע"ה (וסומך על פירושו לעיל) — כי (נוסף לזה, שא"כ הו"ל ע"ז „ומדרשו, כמ"ש לעיל שם על הדרשה (דמגילה) שהביא — הרי) ע"ד הפשט אין לדמות פסוקים) דילן לפסוקים (ודרשה) דלעיל, כדלקמן הערה 26.

וואס מ'לערנט אפ פון „מנה הכתוב . .
ראיות שתיים . . ראיות שלש“ אז דאס
איז (ניט „פשוטו“, נאר) „מדרשו“ —
האט רש"י אויך דא געדארפט מדגיש
זיין, אז זיין פירוש איז מדרשו.

ד. וי"ל דעם ביאור אין דעם:

דער לשון „זאת תורת הזב“ איז ע"ד
„זאת תורת העולה גר' המנחה וגו'“
(מיינט אלע עולות מנחות וכו')¹⁹ — אלע
סוגים) לערנט רש"י אז דא איז די תורה
כולל און וויל מפרט זיין אלע סוגי זב
ועל הסדר: מן הקל אל החמור.²⁰

ועפ"ז ווערט פארענטפערט וואס די
תורה שטעלט „והזב את זובו לזכר“ —
ניט וואו עס רעדט זיך וועגן זב פריער
אין פרשה, נאר מיט — „ולנקבה“ זב צו-
זאמען מיט זבה, ווייל זיי האבן ביידע
דעם זעלבן חומר.

עפ"ז ווערט אבער שווער: דא שטייט
דאך פריער „(תורת) הזב“, פאר „ואשר
תצא ממנו גר'“ — „ואשר“ בתוספת וא',
וואס באווייזט אז „הזב“ דא איז (אויך) א
פרט אין כללות הסוג פון „זב“ — דאָרף
לפ"ז אויסקומען אז (ס'איז דא) א זב
וועלכער איז קל בדינו פון „ואשר תצא
גר'“!

און וויבאלד אז מ'קען ניט זאגן אז א
זב בעל שתי ראיות זאל זיין גלייך ועל
אחת כו"כ קל פון ואשר תצא גר'²¹, מוז

— ע"ד ווי רש"י האט פריער אפ-
געלערנט דעם חילוק (הנ"ל) צווישן
„בעל שתי ראיות“ און „בעל שלש
ראיות“ פון דעם כפל הלשון אין די צוויי
פסוקים דארט: „מנה הכתוב הראשון
ראיות שתיים . . זב מבשרו זובו . . ומנה
הכתוב השני ראיות שלש . . בזובו רר
בשרו את זובו או החתים בשרו
מזובו“ —

און וויבאלד אז אין די צוויי פסוקים
(צוזאמען) ווערט געזאגט דריי מאל זב,
דעריבער לערנט רש"י, אז „זאת תורת
הזב“ מיינט „בעל ראי' אחת“, און „והזב
את זובו“ — „בעל שתי ראיות ובעל
שלש ראיות“.

אבער ס'איז שווער אזוי צו לערנען,
ווייל דער כפל הלשון „והזב את זובו“
דא איז ניט אזא שטארקער דיוק (בדרך
הפשט) — ס'איז ע"ד (און נאכמער —
עס קומט בהמשך צו) דעם כפל הלשון
„והדה בנדתה“¹⁸; ובמילא האט ניט קיין
ארט צו זאגן, אז צוליב דעם זאל רש"י
לערנען אזא ווייטן פירוש (— זאגן אז
דאס איז פשוט) אין „זאת תורת הזב
ואשר גר'“.

נוסף לזה: אפילו אויב מ'זאל א-
נעמען אז דער כפל הלשון „והזב את
זובו“ איז יע א דיוק אין דרך הפשט —
איז אבער דער אופן הלימוד (אז דער
כפל הלשון איז מרמז אויף צוויי סוגים)
נאר אן ענין של מדרש

— ווי רש"י זאגט פריער¹⁴ ביים חילוק
צווישן „שתי ראיות“ און „שלש ראיות“

(19) פרש"י ויקרא ו. ב, שם, ז.
(20) ואף שמשיים ב'לאיש אשר ישכב עם טמאה'
— אף שטומאתו אינה חמורה כיכ כמו זב וזבה
(שהרי אין צריך קרבן לכפר על טומאתו) — כי בזה
יש גם איסור (כרת). ולהעיר מבחי' כאן (בטעם
שסיים הכתוב עם „אשר ישכב עם טמאה“).
(21) שהרי זב חמור מבעל קרי, כמפורש בפרשת
זב. ואין לומר שזב בעל שתי ראיות יהי' קל מבעל
קרי (שטמא אף בראי' אחת).

(17) ולא ממש, שהרי שם מנה הראיות, וכאן —
סוגים בלב. וראה לקמ' הערה 26.
(18) והרי רש"י לא פירש טעם כפל לשון זה —
אף שיש פירושים ע"ד הדרש (ראה תר"כ עה"פ. שבת
סד, ב. נדה נז, ב).

לכאורה קען מען ענטפערן, אז ווי-
באלד רש"י האט שוין פריער געבראכט
(עכ"פ אלס "מדרשו") אז עס זיינען
פאראן צוויי סוגי זב (שתי ראיות און
שלש ראיות), איז ער מפרט דא (נאכ-
אמאל) די צוויי סוגים.

אבער עס איז ניט גלאטקע לשון רש"י
"שתורתן מפורשת למעלה" — אז
זייערע דינים, וואס דאס מיינט במילא
אויך די חילוקים שביניהם²⁴, איז
"מפורשת למעלה": מ'האט געדארפט
זאגן "תורתן נדרשת למעלה", ווי רש"י
אליין זאגט "למעלה" — אז דער חילוק
צווישן שתי ראיות ושלש ראיות איז (ניט)
פשוט פון די פסוקים, נאר, "מדרשו"?

ו. איז דער ביאור אין דעם: דאס
וואס רש"י פריער ברענגט, "ומדרשו",
איז דאס ניט ווי אין אנדערע ערטער,
וואו לויט "מדרשו" איז דער פירוש אין
פסוק אנדערש ווי לויט "פשוטו" — נאר
בנדויד, איז אויך לויט "מדרשו" איז
דער פירוש אין פסוק ווי לויט "פשוטו"²⁷
(— "מדרשו" גייט (בעיקר) אויף (איז)
מוסיף נאך) אז ענין וואס איז מרומז אין
פסוק):

ולאידך גיסא, איז דער דרש (ניט נאר
"מיישב" דעם פשט, נאר), "מוכרח" לויט
"פשוטו"²⁸ — ווייל דוקא לויטן דרש
(בל' רש"י²⁹) — אגדה לישיב פשוטו
ש"מ ווערט פארענטפערט די אריכות

שמצטרף לזאת תורת הוב": משא"כ בפרש"י לעיל,
שבהכתוב שאיירי בבעל שתי ראיות נאמרו ב' זיבות
בפ"ע, ובכתוב שאיירי בבעל ג' ראיות — ג' ראיות
בפ"ע.

(27) ראה עדין באר יצחק לעיל שם.

(28) להעיר ממשנת (לקו"ש חכ"א ע' 33 ואילך)
בביאור דברי רש"י (וארא ו, ט בסופו), "יתיישב
המקרא על פשוטו... והדרשה תדרש", שכונת
רש"י בזה היא, שהפשט מכריח הדרש, ע"ש.

(29) בראשית ג, ח.

מען זאגן אז "זאת תורת הוב" מיינט
"בעל רא' אחת".

ה. מען דארף אבער פארשטיין וואס
רש"י זאגט — "והוב את זובו, בעל שתי
ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפור-
שת למעלה":

פון דיוק לשון רש"י "בעל שתי ראיות
ובעל שלש ראיות"²² שתורתן²³ מפורשת
למעלה" איז מוכח, אז לויט רש"י רעדט
דער פסוק "והוב את זובו" וועגן צוויי
סוגי זב²⁴ — איז ניט מובן: דער ביאור
הנ"ל (סעיף ד) איז בלויז א הכרח אז
"זאת תורת הוב" רעדט וועגן "בעל רא'
אחת", און "והוב את זובו" — וועגן א זב
וואס איז חמור פון, ואשר תצא ממנו
גוי" (און "והדוה בנדתה"²⁵): אבער פון
וואנעט איז דער הכרח (פון פשוטות
הכתובים דא) אז "והוב את זובו" איז
כולל צוויי סוגים — "בעל שתי ראיות
ובעל שלש ראיות"²⁶?

(22) בדפוס ראשון ושני וכמה כת"י רש"י —
תיבה זו ליחא.

(23) בדפוס שני וכמה כת"י רש"י — "שתורתו".
אבל בדפוס רש"י שלפנינו הוא כפפנים. ובא' מכת"י
רש"י (שחת"י) — "שתורתם".

(24) בבאר מים חיים (לאחי המהר"ל) כאן משמע,
שפרש שכונת רש"י היא (לא לב' סוגים זוב, כ"א)
לבעל, ריבוי זיבות" (בניגוד לבעל רא' אחת).
ו.תורתן מפורשת למעלה" היינו הצד השווה בין
בעל ב' וג' ראיות (שצריכים ז' נקיים).

אבל מאריכות לשון רש"י "בעל שתי ראיות ובעל
שלש ראיות שתורתן כו" משמע, שכונתו לב'
הסוגים שהוזכר לעיל בפירושו. ואולי היתה לפניו
הגירסא שבדפוס שני דרש"י (הנ"ל בתערה שלפנ"ז).
(25) או עכ"פ שקול כנדה. וראה רמב"ן סוף
פרשתנו (על דרך הפשט).

(26) במפרשים (רבינו הלל וקרנן אהרן לתו"כ
כאן. רא"ם, ג"א ושפ"ח כאן) דג' זיבות שנאמרו כאן
(בב' הפסוקים) מורות על בעל ג' זיבות. והוא ע"ד
פרש"י לעיל טו, ג (וראה לעיל הערה 12). אבל ע"ד
הפשט אינו דומה פרש"י לעיל לבנדויד, כי בפסוק
דילן ("והוב את זובו") נאמרו רק ב' זיבות (אף ש"ל

פון זיי באַזונדער — „קראו טמא“ (ווי-
באַלד זייער טומאה איז ניט גלייך).

וואָס זיינען די צוויי סוגי זב (און וואו
איז דער חילוק ביניהם מרומז אין
פסוק)? — זאָגט רש"י, אַז יעדער „זב“
וואָס ווערט דערמאָנט אין פסוק איז
מרמז אויף נאָך אַ רא"י; ובמילא —
רעדט דער „כתוב הראשון“ וועגן
איינעם וואָס האָט געזען ראיות שנים,
און „כתוב השני“ — וועגן איינעם וואָס
האָט געזען ראיות שלש.

קומט אויס, אַז פשוטו של מקרא
דאַרטן איז מכריח (אַז מ'דאַרף דרשנען
דעם יתור הלשון, ובמילא —) אַז עס
זיינען דאָ צוויי סוגים אין זב — בעל
שתי ראיות און בעל שלש ראיות.

ז. וויבאַלד אַז דער „מדרשו“ בנדו"ד
איז אַזאָ וואָס איז מוכרח מצד „פשוטו“
(כנ"ל), איז פאַרשטאַנדיק, אַז אויך דער
חילוק אין דין צווישן זיי (וואָס רש"י
ברענגט) — „שנים לטומאה והשלישית
מזיקתו לקרבן“ — איז (ניט בלויז
העקת לשון חז"ל³³, וועלכער איז ניט
היפך הפשט, נאָר ס'איז) מוכרח אין
פשוטו של מקרא.

והביאור: וויבאַלד אַז „וזאת תהי'
טומאתו“ באַציט זיך בפשטות צו דעם
„טמא הוא“ וואָס שטייט אין פריערדיקן
פסוק (ביי בעל שתי ראיות), דאַרף מען
זאָגן, אַז די דיני טומאה וועלכע שטייען
בהמשך הפרשה זיינען דאָ אויך ביי בעל
שתי ראיות³⁴.

מוז מען במילא זאָגן, אַז די הוספה
פון בעל שלש ראיות אויף בעל שתי

לשון הפסוק (וואָס איז שווער לויט
„פשוטו“):

פריער³⁰ שטייען צוויי פסוקים: „איש
כי יהי' זב מבשרו זובו טמא הוא. וזאת
תהי' טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או
החתים בשרו מזובו טומאתו היא“, און
דערנאָך (אין דעם פסוק שלאח"ז) הויבן
זיך אָן די פרטי דינים פון טומאת הזב —
„כל המשכב וגו'“.

איז ניט פאַרשטאַנדיק: פאַרוואָס איז
די תורה מפסיק צווישן „וזאת תהי'
טומאתו בזובו“ און די דיני הטומאה
(„כל המשכב וגו'“) מיט די ווערטער
„רר בשרו גו' או החתים בשרו גו'“, וואָס
זיינען (ניט דינים אין טומאת הזב, נאָר)
צוויי אופנים אין זיכה „רר בשרו“ —
„ריר שיוצא צלול“³¹; „החתים בשרו“ —
„שיוצא עב וסותם את פי האמה“³² —

די ווערטער „רר בשרו את זובו או
החתים בשרו מזובו“ האָבן לכאורה גע-
דאַרפט שטיין אין דעם פריערדיקן
פסוק: „איש כי יהי' זב מבשרו, רר בשרו
את זובו או החתים בשרו מזובו, זובו
טמא הוא“ (און דערנאָך: „וזאת תהי'
טומאתו כל המשכב גו'“)?

אויף דעם קומט „מדרשו“ און פאַר-
ענטפערט — „מנה הכתוב הראשון . .
וקראו טמא . . הכתוב השני . . וקראו
טמא“: די תורה איז דערמיט מרמז אויף
צוויי סוגים אין זב, וואָס זייער טומאה
איז ניט גלייך; און דערפאַר שטייען זיי
אין צוויי באַזונדערע פסוקים („הכתוב
הראשון . . הכתוב השני“³²), און יעדן

(30) טו, ב"ג.

(31) פרש"י שם.

(32) ע"פ המבואר בפנים יומחק טעם הוספה זו
של רש"י (הראשון . . השני) על לשון הש"ס (מגילה
ח, א. נדה מג, ב).

(33) מגילה ונדה שם (בשינוי לשון קצת).

(34) משא"כ ע"ד הדרש וההלכה, שיש לימוד
מיוחד שבעל שתי ראיות צריך ז' נקיים (תרי"ב
פרשתנו טו, יג. מגילה שם, א"ב).

אין תו"כ אין דער לשון: „... זה שראה רא' אחת... זה שראה³⁸ שתי ראיות... זה שראה שלש ראיות: און רש"י איז משנה³⁹ און זאגט: „בעל רא' אחת... בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“.

וועט מען דאס פארשטיין בהקדים וואס מ'געפינט אין גמרא⁴⁰ צוויי לימודים אויף דעם חילוק פון שתי ראיות און שלש ראיות:

(א) די דרשה פון ר' סימאי⁴¹ (וואס רש"י ברענגט דא אראפ⁴²): „מנה הכתוב שתי וקראו טמא שלש וקראו טמא הא כיצד שתיים לטומאה ושלש לקרבן“.

(ב) די דרשה פון די חכמים: „וזבו חדא רר בשרו תרי את זובו תלת לימד על זב בעל שלש ראיות שחייב בקרבן. או החתים בשרו מזובו טמא מקצת זובו טמא לימד על זב בעל שתי ראיות שמתמא משכב ומושב“.

ויש לומר אז עס איז א נפק"מ צווישן די צוויי לימודים — אין דעם גדר פון א זב בעל שתי ראיות — וואס מ'קען לערנען אויף צוויי אופנים⁴³:

(38) בכמה דפוסים „זו שראתה“. אבל לכאורה צ"ל כהגירסא שהובאה בפנים (שהרי קאי על זו).

(39) ביליש כאן גריס (בתרי"ב): בעל שתי ראיות. נדה שם.

(40) דרשתו הובאה גם במגילה שם. וכן סתם בפיה"מ להרמב"ם ריש זבים.

(41) ראה בארוכה נחלת יעקב כאן.

(42) ראה ע"ד חקירה זו בשומרת יום כנגד יום, אם היא פרט כזבה גדולה או גדר בפעם — לקריש ח"ו ע' 106 אוילך (ע"ש באורך).

(*) אבל לא ממש, כי שם השאלה היא האם הענין דשומרת יום הוא מפני שהרא' יכולה להצטרף ולהביא לידי זיבה גדולה; משא"כ בנדוד, שדין טומאת זב בעל שתי ראיות הוא גם כשהרא' היא מסוג אחר שאין שייך לצרפה לשלש ראיות — כי

ראיות איז ניט אין דעם עצם ענין (וואפון) הטומאה — „טמא הוא“ — נאך אין דעם וואס „שתיים לטומאה) והשלישית מזיקתו לקרבן“³⁵. — ניט „מחייבתו קרבן“ וואס „זיקה“ מיינט — נויטיקייט אין א נייער (זייטיקער) זאך.

ועפ"ז איז מובן וואס רש"י זאגט בסיום הסדרה „בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות שתורתן מפורשת למעלה“ — ווייל דער חילוק הנ"ל צווישן שתי ראיות און שלש ראיות איז מוכרח אויך מצד „פשוטו“ (כנ"ל בארוכה); ובמילא, אז רש"י וויל אפטייטשן וועלכער „זב“ איז תורתו „מפורשת למעלה“³⁶ — ניט ווי בעל רא' אחת וואס תורתו שטייט ערשט בסיום הסדרה — ברענגט ער ביידע סוגים אין זב.

ת. פון די ענינים מופלאים ע"ד ההלכה אין פירוש רש"י זה:

דער תוכן פון פירוש רש"י בסיום הסדרה שטייט אין תורת כהנים אויפן פסוק, נאך מיט כמה שינויים — ווי מפרשי רש"י³⁷ שטעלן זיך אויף זיי. ס'איז אבער דא א שינוי לשון אויף וועלכן לא מצאתי לע"ע אז מ'שטעלט זיך — וואס יש לומר, אז אין דעם שינוי ליגט א גאנצער ענין, און א לשיטת' פון תו"כ (הלכה) אדער — פירוש רש"י (פשוטו ש"מ):

(35) אף שגם הקרבן שייך לטומאת הוב, שהרי בא לכפר מזובו (פרשתנו טו, טז) — מ"מ אינו דין בהטומאה (כמו הדינים שלפניו).

(36) וזה גופא היא כוונת רש"י במ"ש „שתורתן מפורשת למעלה“ — שההכרח לפרש ד, והזב את זובו קאי על „בעל ב' ראיות ובעל ג' ראיות“, הוא (לא מלשון הכתוב כאן — כפירוש המפרשים שנכנסו בהערה 26 — כ"א) מפני „שתורתן מפורשת למעלה“, וכאן הוא הסך-הכל מהפרשיות דלמעלה. (37) רא"ם וגויא כאן.

פלוגתא (לדעת ר' אליעזר בן יהודה)⁴⁶
צווישן בית שמאי און בית הלל):

אויב מ'זאל אָננעמען, אַז טומאת בעל
שתי ראיות איז אַן ענין בפני עצמו,
הייסט עס אַז נאָך די צוויי ראיות ווערט
גלייך אַ חייב (מצד עצמו) צו ציילן ז'
נקיים (סיידן אויב מ'זעט גלייך אַ דריטע
ראי, איז איגלאי מילתא אַז ער איז אַ
בעל שלש ראיות).

ולפ"ז דאַרף אויסקומען, אַז אויב עס
איז געווען (נאָך די צוויי ראיות) אַ
הפסק (יום), ס'איז נתברר געוואָרן אַז
ער איז ניט קיין בעל (שלש) ראיות, איז
איגלאי מילתא אַז ער האָט (גלייך נאָך
דער צווייטער ראי) דעם דין פון אַ בעל
שתי ראיות; און אַז ער זעט אין דעם יום
שלאַחרי ההפסק אַ ראי, איז דאָס אַ
נייער ענין, עס ווערט ניט נצטרף צו די
פריערדיקע צוויי ראיות.⁴⁷

(א) זב בעל שתי ראיות זב בעל שלש
ראיות זיינען צוויי אינגאנצן באַ-
זונדערע מציאות'ן. די טומאה פון בעל
שתי ראיות איז ניט די זעלבע טומאה פון
(די שתי ראיות פון דעם) בעל שלש
ראיות, זי איז אַן ענין בפני עצמו — די
צוויי ראיות מצד עצמן זיינען מחייב
טומאת זב וספירת ז' נקיים.

(ב) די טומאה פון בעל שתי ראיות איז
אַ חלק פון דער טומאה פון אַ זב בעל
שלש ראיות. והיות אַז ער איז אַ חלק פון
שלש ראיות, באַקומט ער אויך נאָר אַ
חלק פון דיני טומאת בעל שלש ראיות.
[עפ"ז קען מען מבאר זיין וואָס עס
שטייט אין תרגום יונתן בן עוזיאל אויפן
פסוק, "איש כי יהי זב גוי" — "חמא
תלת זימני" (און דערמאָנט ניט כלל דעם
דין פון בעל שתי ראיות): די טומאה פון
בעל שתי ראיות איז אַ חלק פון בעל
שלש ראיות].

ט. איינע פון נפקא מינה'ס וואָס
מ'קען זאָגן בדרך אפשר להלכה
בפועל⁴⁸: אויב עס איז געווען אַ הפסק
(יום) צווישן דער דריטער ראי און די
ערשטע צוויי ראיות, צי זיי ווערן אַלע
נצטרף און ער באַקומט אַ דין פון אַ בעל
שלש ראיות אָדער ניט (וואָס דאָס איז אַ

(46) זבים פ"א מ"א. ובתוספתא שם (פ"א, ב)
דחזר רע"ק להיות שונה כדבריו.

ולהת"ק במשנה (זבים שם. משנה ראשונה דרע"ק
תוספתא שם, א) דפלוגתת כ"ש ובי"ה היא בראה
אחת ובשני הפסיק ובשלישי ראה שתיים — י"ל
סס"ל שפליגי בגדר דבעל ראי אחת א היא פרט בזב
(גמור) או לא, ותלוי בפלוגתתם שלפניו (במשנה
ותוספתא שם. וראה חסדי דוד לתוספתא שם) אי
בעל ראי אחת הוי כשומרת יום או כבעל קרי (לדעת
המהרש"א (נדה עב, ב) דלבי"ש. בראי שני של זב
היה זב גמור למפרע. אבל ראה משנה אחרונה
זבים שם).

אבל להעיר דבשומרת יום כנגד יום ס"ל לבי"ש
דגם, הוראה יום אחד עשר"ש שאפ"ל להצטרף לזבה
גדולה הוי שומרת יום דאורייתא (משנה סוף נדה),
ובנדרד (זב בעל ראי אחת) ס"ל דהראיות
מצטרפות. אבל ראה לקושי שם (ע' 114 ואילך)
שי"ל, שלבי"ש גם בראה יום י"א ישנו הענין דחזי
לאצטרופי לזבה גדולה, אלא שהוא בכח, ע"ש.
ואכ"מ.

(47) ולכן לא קבלו ב"ה מ"ש להם ב"ש (תוספתא
שם, ב), הווא"ל וזנקס לספירת שבעה בטל הראי את
יום הטהור" — כי אף שבלל הראי את יום

(44) טו, ב.
(45) גם י"ל שזוהי פלוגתת ר' יוסי וחכמים (זבים
פ"א מ"ה) אם ראה אחת מרובה כשתים הוי כשתי
ראיות, כמו ראה אחת מרובה כשלש שילפינו מקרא
דחזי כ"ה ראיות, דלריי אין הדין מבעל ג' נמשך
לבעל ב' (פיה"מ להרמב"ם שם) — אף שלכאורה
כשי"כ הוא דמרובה כשתים צ"ל מתחלק לשתיים
(כמ"ש במשנה אחרונה שם).

טומאת ב' ראיות היא גם אם ראי' האי היתה באונס,
משאיכ טומאת ג' ראיות להצריך קרבן היא רק אם
ראי' האי היתה ברצון (נדה לה, א. רמב"ם הל'
מחזורי כפרה פ"ב ה"ה).

ועפ"ז קען מען אויך מבאר זיין דעם
חילוק צווישן לשון התורה כהנים ולשון
רש"י בסיום הסדרה:

דער תורת כהנים ברענגט פריער⁵⁰
אראפ דעם לימוד „מזובו — מקצת
זובו“; און דערפאר זאגט ער דא דעם
לשון „זה שראה“ שתי ראיות. . . שלש
ראיות, דער לשון איז מדגיש די ראיות
בפועל; זיי זיינען אין דעם זעלבן גדר,
ס'איז נאך א חילוק אין כמות וויפל
ראיות עס זיינען (שוין) געווען.

רש"י וועלכער ברענגט דרשת ר'
סימאי (כנ"ל) האלט, אז דאס זיינען בא-
זונדערע מענשן, א באזונדער „בעל
שראה“; און דערפאר איז ער מדייק
ומפרט בלשוננו⁵² „בעל ראי' אחת. .
בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות“⁵³ —
"עדער פון זיי איז א באזונדער „בעל"
לעצמו.

(משיחת ש"פ מצורע תשכ"ה)

טען ז' נקיים דכתיב „מזובו וספר, מקצת זובו וספר“
(מגילה שם ואילך) — מ"מ: (א) י"ל שזהו רק בלימוד
ע"ד ההלכה, (ב) היסוד שיש חילוק בין ב' וג' (לר'
סימאי) הוא מזה ש„מנה הכתוב שתיים כו“, ו„מזובו“
ילפינו רק באיזה ענין הם חלוקים (שתיים לטמאה
ושלש לקרבן. וכן דגם שתיים טעון ז' נקיים).
(50) עה"פ טו, ג. וראה שם, יג. שם, טו.
(51) ולהעיר, שגם לעיל שם הלשון בתוכי הוא:
מקצת זובו. . . את שראה שתי ראיות — דלא
כהלשון בנדה שם, לימד על בעל ג' ראיות. . . מקצת
זובו טמא לימד על בעל ב' ראיות כו".
(52) לשון זה („בעל ב' . . . בעל ג'") רגיל בכ"מ
(וכ"ה הלשון גם בהדרשה דמזובו מקצת זובו,
כבהערה שלפניו) — והדיקו שבפנים הוא מזה
שרש"י משנה מלשון התוכי על אחר.
(53) ולא „בעל שתי ראיות ושלש ראיות“.

אויב אבער די טמאה פון בעל שתי
ראיות איז א חלק אין דעם גדר פון
טמאת בעל שלש ראיות, דארף אויס-
קומען, אז אפילו נאך דעם ווי ס'איז
דורכגעגאנגען איין טאג פון די ז' נקיים
(נאך די צוויי ראיות), ווערט די
שפעטערדיקע דריטע ראי' נצטרף צו די
פריערדיקע צוויי. ווייל די ספירת ז'
נקיים נאך צוויי ראיות איז (ניט ווייל די
צוויי ראיות מצד עצמן זיינען דאס
מחייב, נאר) ווייל זיי זיינען א חלק
„ומקצת“ פון שלש ראיות⁵⁴.

י"ד. און דאס איז אויך דער חילוק
צווישן די צוויי לימודים הנ"ל:

לויט דער דרשה אז מ'לערנט אפ-
זב על שתי ראיות פון פסוק „מזובו —
מקצת זובו וספר“, איז א זב בעל שתי
ראיות א „מקצת“ פון א זב (גמור), בעל
ג' ראיות.

משא"כ לויט דרשת ר' סימאי „מנה
הכתוב שתיים כו“ — די תורה רעכנט
„שתיים“ באזונדער און „שלש“ באזונ-
דער, און אין צוויי באזונדערע פסוקים
— זיינען דאס צוויי באזונדערע סוגים
אין זב⁵⁵.

הטהור, א"פ להרא"י שלאח"ז הצטרף להראיות
שלפניו, כי כבר חל עליו הגדר דוב בעל שתי ראיות.
(48) עפ"י יש מקום לומר, שגם אם ה"ה הפסק
יותר מיום א' מצטרפת ראי' הג' לב' ראיות
הראשונות, מכיון שכל הטמאה (וספירת ז' נקיים)
של ב' ראיות הוא מפני שהן ההתחלה של שלש
ראיות. אלא שלדעת ריא ביר ינאי בתוספתא שם, גם
לב"ש מצטרפות הראיות רק אם היו כולם בתוך ג'
ימים. וראה משנה אחרונה זכ"ס שם.
(49) ואף שגם לר' סימאי איצטריך הדרשה
„מזובו, מקצת זבין מביאין קרבן כו“ (מגילה שם.
וראה רש"י שם ד"ה מזובו), וכן יליף שבעל ב' ראיות

אחרי

א. איז רש"י מבאר, אז דער פסוק קומט דא זאגן, "מגיד" — (ניט אויסצורע-
כענען די בגדי כהונה און דעם ציווי אז
מ'דארף זיי אנטאן ווען מ'גייט אריין צו
טאן די עבודה בקודש, נאר) אז ער
דארף אנטאן בלויז די בגדים, און ניט די
"שמונה בגדים" (וועגן וועלכע מ'האט
געלערנט פריער אין פ' תצוה אז אין זיי
איז אהרן משמש אלע מאל).

ב. מען דארף נאך אבער פארשטיין:
הוספת תיבת "מגיד" אין פירוש רש"י
איז בדרך כלל אין א פאל ווען דער ענין
וואס רש"י זאגט שטייט ניט בפשט
הפסוק מפורש, נאר "מגיד" — דער
פסוק קומט זאגן א געוויסע זאך, נוסף
אויף דעם וואס ער זאגט בפירוש¹. איז
דא ניט פארשטאנדיק: דער ענין אז ער
טוט אן נאר ארבעה בגדים, ניט שמונה
בגדים, שטייט בפירוש אין דעם פסוק?
אויך דארף מען פארשטיין דעם סיום
פון לשון רש"י, "אלא בארבעה ככהן
הדיוט וכולן של בוי".

א) מען זעט אין פסוק אז דא זיינען
אויסגערעכנט ארבעה בגדים, איז וואס
דארף עס רש"י זאגן?

ב) וואס איז ער מוסיף ומחדש "ככהן
הדיוט"; מ'ווייסט דאס שוין פון פריער
(אין פ' תצוה) אז א כהן הדיוט טראגט
נאר "ארבעה בגדים".

ג) בכל אופן: למאי נפק"מ אז דאס איז
"ככהן הדיוט"?

ד) "כולן של בוי" — עס שטייט

א. בתחלת פרשתנו, וואו עס ווערט
דערציילט, "ויאמר ה' אל משה דבר אל
אהרן גו' ואל יבא בכל עת אל הקודש גו'
בזאת יבוא אהרן אל הקודש", שטייט אין
פסוק: "כתונת בד קודש ילבש גו'".

שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער
"כתונת בד גו'" און איז מפרש: "מגיד
שאינו משמש לפניו בשמונה בגדים
שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב
לפי שאין קטיגור נעשה סניגור", אלא
בארבעה ככהן הדיוט וכולן של בוי".

בפשטות איז דער פשט אין פירוש
רש"י: ער קומט דא פארענטפערן וואס
דא שטייט דער ציווי אויף אנטאן די
בגדים ("כתונת בד קודש ילבש גו' בגדי
קודש הם גו' ולבשם") ווי א נייע זאך, א
חידוש דבר; בשעת דאס איז שוין
מפורש נאך אין פ' תצוה², סיי דעם עצם
חיוב צו מאכן די בגדים און סיי דער
חיוב זיי צו טראגן, "בבואם אל אהל
מועד או בגשתם אל המזבח לשרת
בקודש ולא ישאו עון ומתו גו'".³

וואס גיט צו דער ציווי דא ביים דיבור
לאהרן?

(1) טז, ד.

(2) כ"ה בדפוס רש"י שלפנינו. וכ"ה גם בדפוס
ראשון. ובא' מכת"י רש"י (שתח"י) — "בפנים".
ובדפוס שני ובכמה כת"י רש"י ליתא תיבת "לפנים".
(3) בדפוס ראשון וא' מכת"י רש"י (שתח"י) ליתא
"ש"ש בהם זהב". אבל כ"ה בשאר הדפוסים וכת"י
רש"י (שתח"י).

(4) מקורו בגמ' ר"ה כו, א. דיעה הא' בויק"ר
פכ"א, י"ד. ירושלמי יומא פ"ז ריש ה"ג.

(5) ראה גו"א, דבך טוב ושפ"ח כאו.

(6) כה, ב ואילך.

(7) שם כה, מג.

(8) ראה לדוגמא פרש"י פרשתנו יח, ג. ובכ"מ.

(9) שם כה, מ"ב.